

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ "СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ"

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність: 101 "Екологія"
Освітня програма «Охорона навколишнього середовища»
Рік навчання 1, семестр 1
Форма навчання денна і заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

професор, докт. пед. наук Боголюбов В.М.

bogoliubov@nubip.edu.ua
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=683>

Опис дисципліни

Метою курсу "*Стратегія сталого розвитку*" є формування у здобувачів другого магістерського рівня розуміння основних проблем, які виникають при взаємодії людини і навколишнього середовища з точки зору принципів і стратегій сталого розвитку. У відповідності до рекомендацій Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), „Порядку денного на 21 сторіччя”, "Стратегії сталого розвитку України до 2020 р." і "Цілей сталого розвитку України до 2030 року" вивчення проблем сталого розвитку входить складовою частиною в навчальні програми підготовки фахівців всіх спеціальностей, або ж бути організовано як окремий загальний курс в рамках освітньої програми.

Основні завдання курсу:

- забезпечення сучасних науково-теоретичних знань про сталий розвиток суспільствалуги;
- набуття практичних навичок оцінювання соціальних та еколого-економічних проблем в суспільств на реальних прикладах;
- освоєння інноваційних методів розробки і оцінювання шляхів переходу суспільства до сталого розвитку.

Компетентності (відповідно до затвердженої ОПП за спеціальністю 101 «Екологія», протокол № 11 від 24 квітня 2024 р., засідання Вченої ради НУБіП України):

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання у сфері екології, охорони довкілля та раціонального природокористування в межах професійної діяльності або навчального процесу, що передбачає проведення досліджень та впровадження інновацій в умовах складності та невизначеності.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК4. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Програмні результати вивчення дисципліни (ПРН):

ПРН3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПРН15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції /, практичні, самост.р.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1. Наукові засади стратегії сталого розвитку				
Тема 1. Вступ. Основні поняття і визначення сталого розвитку.	1/3/9	<i>Самостійна робота 1.</i>		
		Розуміти предмет, об'єкт та основні завдання вивчення дисципліни. Усвідомлювати причини виникнення соціально-екологічних проблем людства.	Розглянути основні поняття і визначення, коротку історію виникнення концепції і стратегії СР суспільства.	Подати у вигляді презентації
Тема 2. Міжнародні документи по сталому розвитку	2/4/9	Семінарське заняття 1		
		Розуміти стурбованість людства руйнуванням природних екосистем і історичну невідворотність появи Концепції сталого розвитку	<u>Творче завдання:</u> Вивчити матеріали Декларації міжнародних конференцій з навколишнього середовища і розвитку 1992, 2002, 2012 рр. і Доповідь комісії Брунтланд "Наше спільне майбутнє".	Подати у вигляді презентації і доповідей
Тема 3. Проблеми переходу суспільства до сталого розвитку	2/4/9	Семінарське заняття 2		
		Розуміти причини і наслідки соціальних і еколого-економічних проблем людства як спонукання для переходу на принципи сталого розвитку	Проаналізувати вплив людства на зміни в біосфері в контексті переходу суспільства до сталого розвитку.	Подати у вигляді презентації і доповідей
Тема 4. Поняття про системи. Принципи функціонування систем	2/4/9	Семінарське заняття 3		
		Знати визначення, класифікацію і властивості систем, а також головні положення системного підходу і системного аналізу. Розуміти принципи і механізми функціонування систем.	Сформулювати умови і визначити рівень свого екологічного сліду	Подати у вигляді розв'язку задач

Модульна робота 1		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля №1	Тест - 30
РЕЗУЛЬТАТИ МОДУЛЬ 1			100
Модуль 2. Соціально-економічні засади стратегії сталого розвитку			
Тема 5. Наукові передумови формування принципів сталого розвитку	2/3/9	Семінарське заняття 4	
		Розуміти загальносистемні закономірності взаємовідносин людини і природи, знати закономірності розвитку системи "людина-природа"	Застосувати методи системного підходу до аналізу принципів збалансованого природокористування і використання екосистемних послуг
Тема 6.. Розвиток суспільства і природні ресурси та екосистемні послуги	2/4/10	Самостійна робота 2	
		Розуміти поняття розвиток і стійкість системи. Знати основні положення вчення В.І. Вернадського про біосферу і ноосферу, основні етапи еволюції біосфери	Творче завдання: порівняти вартість екосистемних послуг штучних (аграрних) і природних екосистем.
Тема 7. Екологічна політика та інституційні показники сталого розвитку	2/4/10	Семінарське заняття 5	
		Розуміти принципи функціонування соціально-економічних систем в контексті переходу України до сталого розвитку	Проаналізувати Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України до 2030"
Тема 8. Особливості формування стратегій місцевого сталого розвитку.	2/4/10	Семінарське заняття 6	
		Розуміти роль місцевих громад у розробці і виконанні місцевих планів дій з охорони довкілля. Знати принципи розробки регіональних стратегій сталого розвитку в Україні.	Підготувати проект Місцевого Плану дій з охорони довкілля для однієї з об'єднаних територіальних громад на основі Посібника з місцевого порядку денного.
Модульна робота 2		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля №2	Тест 30
РЕЗУЛЬТАТ ЗА МОДУЛЬ 2			100
Всього з навчальної роботи		Розраховується як сума за всі модулі у перерахунку на 70 % від загальної оцінки за курс	70
Екзамен		Екзамен включає 30% від загальної оцінки за курс	10 тестових запитань різної складності, 2 питання ЕСЕ
ВСЬОГО ЗА КУРС			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо деделайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування і подача чужих робіт (не своїх варіантів) заборонені і можуть бути зняті з оцінювання. Практичні роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання екзаменів
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Рекомендована література

Базова

- Аналіз державних стратегічних документів щодо врахування адаптованих для України Цілей сталого розвитку до 2030 року. - <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/sdg-goals-ua-govt-strategies-summary.html>.
- Абрам'юк Ігор. Аналіз стану та перспектив сталого сільського розвитку в Україні у контексті Євроінтеграції (Аналітична записка). APD/APB/10/2023. https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/Agrarpolitische_Berichte/APD_Abramiuk_UA.pdf
- Андерс Війкман та Крістіан Сконберг. Циркулярна економіка та переваги для суспільства. - <http://www.clubofrome.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/The-Circular-Economy-CoR-UA-2.pdf>.
- Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку / Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г. та ін. – Херсон: Олді-плюс, 2018. – 446 с. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_finan/Bogolubov_Strategij-stalogo-rozvtuku.pdf
- Курман Т.В. Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення : монографія / Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2018. – 376 с. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18665/1/Kurman_2018_mon.pdf
- Мельник Л.Г. Екологічна економіка: Підручник. – Суми: Університетська книга, 2023. – 346 с. https://book.sumy.ua/ekologichna-ekonomika/?srsltid=AfmBOooamK_FjPi9oV363xLlBDnmGwdCh3rqiZCjLrGhJvaeMrUJLz4
- Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку: Посібник для перепідготовки фахівців. – Суми: Університетська книга, 2023. – 325 с. https://knushop.com.ua/books?product_id=3056&limit=100&srsltid=AfmBOooaWM5YPDWl3H0n-Jv46iSzYPSgikaJF0Q159mj5Cs3UJD8GKng
- Г.Д. Гуцуляк. Принципи оцінки екологічних ситуацій. Збалансоване природокористування № 2/2019. С. 73-79.
- Основи стійкого розвитку: навчальний посібник (стереотипне видання)/ За заг. ред.

- проф. Л.Г.Мельника. – Суми: “Університетська книга”, 2024. – 654 с.
https://book.sumy.ua/osnovi-stijkogo-rozvitku/?srsltid=AfmBOoobe5SxK91Qg_pDQ2ShJ8UBgd-bMcvm7a52O6afle9j6vaDf88q
10. Основи стійкого розвитку: Практикум / За заг. ред. Л.Г.Мельника та О.І. Корінцевої. – Суми: “Університетська книга”, 2023. – 358 с.
https://knushop.com.ua/index.php?route=product/product&product_id=3057&srsltid=AfmBOooya_o0zyOpBfj13N9iK5nhuDtK88TCngdcNilv2ZIOKSXj6jSw
  11. Скоробогатова Н.Є. Концептуальні засади формування сталого розвитку суспільства в контексті індустрії 4.0. 2019. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.18274>
  12. A European Green Deal. Brussels, 11.12.2019 COM(2019) 640 final):
https://eurlex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF.
  13. Living Planet Report (2022) ZSL manages the Living Planet Index in a collaborative partnership with WWF.
https://wwfint.awsassets.panda.org/downloads/embargo_13_10_2022_lpr_2022_full_report_single_page_1.pdf.
  14. Human Development Report (2023-2024). <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>